

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ НАОЧНОСТІ ПІД ЧАС ІНДИВІДУАЛЬНИХ КОРЕКЦІЙНИХ ЗАНЬ З ДІТЬМИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗНМ ІІІ РІВНЯ В ПЕРІОД ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ

Робота з дітьми із загальним недорозвитком мовлення (ЗНМ) ІІІ рівня потребує особливого підходу, особливо в умовах цифровізації освіти. Зміни в освітньому середовищі вимагають адаптації традиційних методів логопедичної роботи до нових технологічних реалій. Раніше допомога логопеда ґрунтувалася на особистісному контакті з дитиною та використанні класичних засобів наочності, таких як предмети, картки, макети і малюнки. Сьогодні акцент зміщується на використання сучасних технологій – неймереж, інтерактивних платформ і мультимедійної наочності, що дозволяє розширити можливості корекційної роботи як в онлайн-форматі, так і під час очних занять. Це робить заняття більш гнучкими, доступними та індивідуалізованими.

Актуальність використання сучасної наочності в логопедичній роботі з дітьми із ЗНМ ІІІ рівня пояснюється специфікою їхніх мовленнєвих порушень. Діти цієї категорії мають труднощі у сприйнятті й розумінні вербальної інформації, обмежений обсяг активного й пасивного словника, недостатній рівень розвитку зв'язного мовлення, порушення фонетико-фонематичної сторони мовлення, а також супутні порушення у когнітивній сфері – пам'яті, уваги, мислення. Ці особливості вимагають індивідуального підходу та адаптованих методів навчання [1].

У зв'язку з цим наочність стає для них не просто допоміжним засобом навчання, а базовим інструментом опосередкування мовленнєвої діяльності. Вона забезпечує опору на конкретні образи, полегшує сприйняття абстрактних понять, активізує механізми асоціативного мислення і сприяє кращому засвоєнню мовленнєвого матеріалу [2].

Ефективне застосування наочності у корекційній роботі з дітьми із ЗНМ ІІІ рівня в період цифровізації освіти забезпечується дотриманням таких педагогічних умов:

Вибір відповідних цифрових платформ та ресурсів. Для корекційної роботи варто застосовувати інтерактивні освітні платформи, такі як LearningApps, Wordwall, Miro, Canva, PowerPoint, тощо, що дозволяють створювати адаптовані ігрові завдання та презентації занять з урахуванням мовленнєвого рівня дитини.

Інтеграція неймереж та штучного інтелекту. Сучасні нейросервіси (наприклад, DALL-E, Canva Magic, TalkPal AI) допомагають створювати

унікальні візуальні матеріали, тренувальні вправи та симуляції діалогів, персоналізовані під особливості конкретної дитини [3].

Адаптація наочного матеріалу до особливостей сприйняття дітей із ЗНМ ІІІ рівня. Наочність має бути яскравою, чіткою, логічно структурованою, з мінімумом зайвих елементів, аби уникнути перевантаження уваги.

Забезпечення доступності і безпечного цифрового середовища. Педагог має обирати ресурси, що відповідають віковим і мовленнєвим особливостям дітей, мають інтуїтивно зрозумілий інтерфейс і не потребують складних технічних навичок для користування.

Формування активної взаємодії дитини з наочністю. Завдання повинні спонукати дітей до активної роботи, а саме називати предмети, описувати зображення, складати речення, розігрувати ситуації за сюжетами інтерактивних малюнків чи анімацій.

Регулярний моніторинг і корекція стратегії використання наочності. Педагог повинен систематично аналізувати результати роботи, гнучко змінювати інструменти і підходи відповідно до індивідуального прогресу дитини.

Цифрові технології значно підвищують навчальну мотивацію дітей із мовленнєвими порушеннями. Яскрава візуалізація, можливість взаємодіяти з матеріалом через сенсорні пристрої, анімаційні ефекти сприяють залученню дитини до навчання. Засоби цифрової наочності дозволяють дітям швидше освоювати матеріал, отримувати негайний зворотний зв'язок і бачити свої успіхи, що особливо важливо для формування позитивної навчальної мотивації у дітей із ЗНМ ІІІ рівня. Використання сучасної цифрової наочності в корекційній роботі з дітьми розширює можливості для батьківської участі у процесі корекції, забезпечуючи доступ до навчальних матеріалів у будь-який час та забезпечує можливість роботи у форматі онлайн, що особливо важливо в умовах пандемій, локдаунів, військових дій або віддалених регіонів із обмеженим доступом до очної логопедичної допомоги.

Незважаючи на численні переваги, використання цифрових наочних засобів вимагає обережності. Надмірне захоплення гаджетами може призвести до зниження мовленнєвої активності дітей, формування поверхневих знань та перевантаження сенсорних каналів сприйняття. У зв'язку з цим важливо дотримуватись педагогічного балансу, цифрові технології мають доповнювати, а не підміняти живе мовленнєве спілкування, емоційний контакт та класичні методи навчання.

Особливої уваги потребує організація онлайн-уроків або занять в асинхронному режимі, коли діти мають доступ до навчальних матеріалів та записів занять – у таких випадках необхідною є активна участь і підтримка з боку батьків.

Використання наочності на індивідуальних корекційних заняттях із дітьми старшого дошкільного віку із ЗНМ ІІІ рівня є необхідною умовою

ефективного мовного розвитку. Поєднання класичних та цифрових засобів наочності дозволяє активізувати мовленнєву діяльність, стимулювати пізнавальні процеси та формувати передумови для успішної соціалізації дітей. Створення педагогічних умов, що забезпечують раціональний вибір та використання наочності з урахуванням індивідуальних особливостей дитини, значно підвищує результативність корекційної роботи в умовах цифровізації освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Трофименко Л. І. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку із ЗНМ : програмно-методичний комплекс. Київ, 2013. 108 с.
2. Washington K. N., Warr-Leeper G. A. Visual Support in Intervention for Preschoolers With Specific Language Impairment. *Canadian Journal of Speech-Language Pathology and Audiology*, 2011. 35(2), P. 148–158.
3. UNESCO. (2021). Artificial Intelligence and Education: Guidance for Policy-makers. <https://doi.org/10.54675/PCSP7350>